

Příloha 7: Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita

Fakulta Právnická fakulta MU

Habilitační obor Trestní právo

Uchazeč **JUDr. Filip Ščerba, Ph.D.**

Pracoviště Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta

Habilitační práce Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě

Oponent doc. JUDr. Věra Kalvodová, Dr.

Pracoviště Katedra trestního práva, Právnická fakulta MU

Text posudku

Téma habilitační práce je vysoce aktuální. Idea alternativních trestů a opatření byla klíčovým prvkem procesu reformy trestního práva v první polovině devadesátých let 20. století a je jedním ze základních trendů i současné sankční politiky. Právní úprava, resp. její často i kontroverzní změny i samotná aplikační praxe přináší přitom řadu otázek a problémů, jež vyžadují řešení. Byť je předmětné problematice věnována v odborné literatuře zcela logicky značná pozornost, stále skýtá dostatek prostoru pro originální a přínosné zpracování, které se autorovi bezesporu podařilo. Druhé vydání monografie, které uchazeč předložil jako habilitační práci, představuje ucelenou analýzu systému trestněprávních alternativ de lege lata, zohledňující i poněkud diskutabilní změny, které přinesly novely trestního zákoníku a trestního řádu z let 2011 a 2012.

Struktura práce svědčí o promyšleném uchopení tématu a vystihuje jeho potřeby. Úvod práce přináší charakteristiku problematiky, stanovení cílů práce a objasnění autorova přístupu k jejímu zpracování.

Zvolená metodologie je optimální z hlediska naplnění vytčených cílů. Autor se opírá o metody typické pro bádání v oblasti právních věd.

Autor si primárně klade za cíl identifikaci důležitých interpretačních a aplikačních problémů souvisejících s úpravou alternativ k uvěznění a doporučení jejich řešení de lege ferenda, a to na základě analýzy systému trestněprávních alternativ a s oporou o právně teoretický základ, o komparaci s vybranými zahraničními právními úpravami a s využitím statistických dat. Lze konstatovat, že uvedeného cíle bylo bezpochyby dosaženo.

Text je členěn do třinácti kapitol. Úvodní dvě kapitoly jsou obecnějšího charakteru. Jejich obsahem je vymezení základních pojmů souvisejících s problematikou, ideového základu alternativního trestání a přístupů a kategorizace trestněprávních alternativ. Navazují kapitoly věnované již jednotlivých alternativám procesně právním (odklony) a hmotněprávním (alternativy k potrestání a alternativní tresty). Jejich součástí je nejen rozbor české právní úpravy, a to jak ve vztahu k dospělým pachatelům, tak i mladistvým, ale i výše zmíněná komparace se zahraničními právními úpravami, které byly vhodně zvoleny. Samostatná kapitola je věnována analýze činnosti Probační a mediační služby, jejíž role při realizace alternativních trestů a opatření je nezastupitelná. V samostatné kapitole je obsažena

i analýza statistických údajů, která vhodně doplňuje výklad a představuje i relevantní podklad pro zhodnocení využívání trestněprávních alternativ v praxi. Analýza problematiky vyúsťuje v relevantní závěrečné shrnutí a náměty de lege ferenda.

Z věcného hlediska nemám k práci připomínky. Téma je zpracováno velice zdařile, na vysoké odborné úrovni. Autor identifikuje řadu problémů, jež jsou s právní úpravou a její následnou realizací v praxi spojené. Kriticky se staví např. k některým změnám provedeným zmíněnými novelami trestních předpisů. Jak naznačeno výše, nespokojil se jen s konstatováním problémů, ale přináší konkrétně formulované náměty na změnu právní úpravy. Řadě z nich lze přisvědčit, některé naopak, a v tom třeba rovněž spatřovat jejich přínos, mohou vyvolat diskusi. K těm prvním patří např. návrhy stran trestu domácího vězení, nařizování náhradního trestu odnětí svobody v případě zmaření peněžitého trestu či na zavedení některých institutů dle vzoru zahraničních úprav. K druhým pak zejména návrh na snížení lhůty pro výkon obecně prospěšných prací opět na jeden rok či návrh na vypuštění upuštění od potrestání u nezpůsobilé přípravy a pokusu.

Zpracování tématu se opírá o široké literární zázemí. Autor využil pestrou škálu pramenů domácí i zahraniční provenience.

Formální úroveň práce je vysoká jak po stylistické stránce, tak i z hlediska grafické úpravy. Byť jsou jednotlivé kapitoly členěny na řadu dílčích podkapitol, nepůsobí text nijak roztříštěně a snadno se v něm orientuje. Práce je čtivá při plném zachování potřebné míry vědeckosti.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

1. V návaznosti na úvahy na str. 445 práce – jak autor hodnotí z hlediska základních principů alternativního trestání trend nahrazování jedné alternativy jinou v případě, že dřív uložený alternativní trest nebyl respektován?
2. Jak výhody spatřuje autor v opětovném zkrácení lhůty pro výkon trestu obecně prospěšných prací na jeden rok?
3. Jak autor hodnotí právní úpravu výkonu peněžitého trestu dle trestního řádu, zejména pak existenci možnosti vymáhání peněžitého trestu v případě jeho nevykonání?

Závěr

Habilitační práce JUDr. Filipa Ščerby Ph.D. „Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě“ *splňuje* požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Trestní právo.

Dne 17. 2. 2015

(podpis)